

GEMEENTE BOEKEL

Nummer 2019/20

MEMO

Aan : Raads- en burgerleden
Van : College van B&W
Betreft: : Regeling vergoeding hulp uit sociaal netwerk - betaald uit PGB
Datum : 5 april 2019

Geachte raads- en burgerleden,

Het College heeft in haar vergadering van 2 april jl. besloten geen gebruik te maken van de nieuwe ministeriële regeling voor vergoeding hulp uit het sociaal netwerk – betaald uit een PGB. Graag informeren wij u over dit besluit.

Inleiding

Op de verplichting om het wettelijk minimumloon aan zorgverleners te betalen in de Jeugdwet en de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) bestaat nu nog een uitzonderingsregel voor informele zorg. Per 1 mei 2019 vervalt deze uitzonderingsregel en moeten budgethouders zich houden aan het minimumloon op grond van de Wet minimumloon (Wml). Gemeenten mogen zelf afwegen of zij gebruik willen maken van een nieuwe ministeriële regeling: vergoeding hulp uit sociaal netwerk – betaald uit PGB. De regeling houdt in dat budgethouders van een persoonsgebonden budget (PGB) vanaf 1 mei 2019 een 'symbolisch bedrag' (maximaal € 141 per maand) betalen aan personen die hulp verlenen vanuit het sociaal netwerk (informele zorg).

Beoogd resultaat

De argumenten en afwegingen van de ministeriële regeling worden hierna uiteen gezet:

Argumenten (voordelen van de regeling)

1. *De regeling is een symbolisch gebaar om informele zorg te stimuleren*

De regeling voorziet in een gebaar om een tegemoetkoming (maximaal € 141 per maand) te verstrekken voor de informele hulp voor een naaste. Op deze wijze zou het informele zorg kunnen stimuleren, al kan men zich afvragen of geld daarvoor de juiste prikkel is. Ook kan het een vorm van waardering zijn voor de inspanningen die vanuit informele zorg geleverd worden.

2. *De regeling biedt een oplossing voor de onwenselijke arbeidsrelatie tussen cliënt en het sociaal netwerk*

De regeling maakt het mogelijk om betalingen uit een PGB te doen in die situaties waar geen sprake is van een arbeidsrelatie. Er hoeft dan ook geen overeenkomst meer opgesteld te worden (maar wel een verklaring) en de betalingen hoeven niet aan het wettelijk minimumloon te voldoen.

3. *De regeling biedt de mogelijkheid om andere kosten te vergoeden*

Budgethouders kunnen via de nieuwe regeling een vergoeding voor bepaalde kosten verstrekken aan informele zorgverleners wat nu niet mogelijk is vanuit een PGB (omdat daar de zorg voor ingekocht moet worden en andere betalingen niet toegestaan zijn). Genoemd in de regeling zijn kosten voor levensmiddelen, reiskosten, kleding en schoonmaakmiddelen.

Tegenargumenten (nadelen van de regeling)

1. *In principe komt het verlenen van mantelzorg niet in aanmerking voor een PGB*

In principe komt het verlenen van mantelzorg¹ niet in aanmerking voor een geldelijke beloning. De ondersteuning die naasten geven komt voort uit de sociale relatie die zij hebben met degene die de zorg nodig heeft en wordt niet verleend vanuit een hulpverlenend beroep. Zij zijn partners, broers of zussen, ouders en kinderen en vrienden. Zelfredzaamheid en de samenredzaamheid van onze inwoners en de samenleving is een belangrijk goed. Het betalen van een naaste, past niet in een samenleving waarin wederkerigheid het uitgangspunt is (Beleidsplan Wmo).

Maatwerk mogelijk

De praktijk in het Dorpsteam leert dat de scheidslijn tussen mantelzorg en professionele zorg dun is². Daar waar zij beoordelen dat het mantelzorg overstijgt, wordt professionele zorg ingezet. Mantelzorg komt door deze werkwijze in principe niet in aanmerking voor een PGB.

Wél kunnen er uitzonderingssituaties bestaan waarin informele zorg wordt ingezet als aanvulling op reguliere mantelzorg omdat dit vanuit de betreffende situatie noodzakelijk is (om bijvoorbeeld zelfstandig te kunnen blijven wonen). Dit zijn maatwerksituaties die niet veel voorkomen en die vragen om maatwerkoplossingen, niet om vaste en onduidelijke regels. Kenmerkend voor een dergelijke situatie is dat deze informele zorg de reguliere mantelzorg ver overstijgt en een deel van de professionele zorg opvangt. Daar hoort een redelijke beloning bij. In dit soort situaties is het betalen van het wettelijk minimum loon geen bezwaar.

2. *Nut en noodzaak niet aangetoond*

Het gaat in Boekel over 7 van de in totaal 90 budgethouders voor Jeugdwet en Wmo die nu nog gebruik maken van de uitzonderingsregel. Twee van de 7 budgethouders betalen momenteel een bedrag conform de Wet minimumloon (Wml). Dit betekent dat slechts 5 budgethouders vanaf 1 mei niet aan het wettelijk minimumloon voldoen (daar wel dicht tegenaan zitten). Deze situatie is in het verleden

¹ Mantelzorg is onbetaalde en vaak langdurige zorg voor zieke familieleden of vrienden. Dit kan verzorging zijn of hulp bij dagelijkse activiteiten. Gemeenten ondersteunen mantelzorgers bijvoorbeeld met (tijdelijke) overname van de zorg door een vrijwilliger of beroepskracht (respijtzorg). Bron: www.rijksoverheid.nl.

² Of een situatie behoort tot mantelzorg of over zou moeten gaan naar professionele zorg is afhankelijk van de balans tussen draagkracht/draaglast van cliënt en mantelzorgers, aanwezigheid van een sterk sociaal netwerk, acceptatieproces voor opschaling zorg, veiligheidsaspecten, valgevaar, etc.

vaker voorgekomen. De gemeente neemt in deze gevallen contact op met de budgethouder, waarna deze het uurloon in de zorgovereenkomst aanpast. Deze uitvoeringspraktijk voldoet ook na 1 mei en vormt geen aanleiding om de nieuwe regeling in te voeren.

3. De regeling past niet bij de beleidsuitgangspunten en vormen een uitvoerings- en financieel risico

De regeling, het symbolisch betalen van personen in het sociaal netwerk, past niet in de uitgangspunten die door de gemeenteraad in beleid zijn vastgesteld: het bevorderen van zelfredzaamheid en eigen kracht, de samenredzaamheid en wederkerigheid in de Boekelse samenleving (wat kunnen inwoners voor elkaar betekenen), overigens ook niet bij de wettekst van de Wmo2015. Zouden we hiertoe overgaan dan zal dit grote uitvoerings- en financiële consequenties hebben:

- Wie komt in aanmerking - welke cliënten en hoeveel informele zorgverleners per cliënt, alleen Boekelse mantelzorgers of ook mantelzorgers van buiten Boekel?
- Wie komt niet in aanmerking - hoe maak je dit onderscheid tussen cliënten, informele zorgverleners, mantelzorgers en vooral ook tussen ouders – denk hierbij aan de consequenties voor Jeugdhulp.
- En wanneer komt iemand wel of niet in aanmerking - in welke zorgsituatie? En hoe baken je dit af?
- Waar betalen we de symbolische gift van? Het Rijk stelt geen extra geld beschikbaar voor het invoeren van de regeling. Op de lange termijn, met de vergrijzing, stijgende zorgkosten en een terugtrekkende overheid, is deze regeling onbetaalbaar. De rekening zal uiteindelijk bij de inwoners terecht komen.

4. Juridische risico's aan de nieuwe regeling

De toelichting op de regeling en de regeling zelf, wijken af en de regeling is complex:

- a. Schulincx (juridische helpdesk voor gemeenten) stelt dat de regeling en de toelichting daarop door de VNG zo verschillend zijn, dat een rechter kan besluiten dat de wettekst leidend is, wat er verder ook door de gemeenten in eigen beleid wordt opgenomen.
- b. De tegemoetkomingsregeling geldt voor onverplichte (juridisch niet afdwingbare) zorg. Maar omdat het in PGB-vorm wordt geleverd, moet het wel voldoen aan de wettelijke eisen van rechtmatigheid en kwaliteit. Het onverplichte karakter van de hulp staat daarmee haaks op de PGB-systematiek zoals wettelijk voorgeschreven is in de Jeugdwet en Wmo2015.
- c. De juridische termijnen om de regeling in te zetten zijn niet meer haalbaar: de gemeente moet nog met de 7 budgethouders die het betreft in overleg treden. Willen we de regeling op 1 mei 2019 in laten gaan, dan moeten beide Verordeningen (red. Jeugdwet en Wmo) vóór mei opnieuw in de Gemeenteraad worden vastgesteld. Deze termijnen zijn niet haalbaar.

5. Mantelzorgwaardering wordt op een andere wijze geregeld

Het betalen van een symbolisch bedrag zoals bedoeld in de regeling past niet bij de vastgestelde beleidsuitgangspunten en zou boven op de mantelzorgwaardering komen, die we op andere manieren laten blijken: zoals de jaarlijkse mantelzorglunch voor ontmoeting, 180 inwoners die jaarlijks een € 40 mantelzorgbon ontvangen en de jaarlijkse vrijwilligers- en mantelzorgavond. Er zal altijd een discussie blijven bestaan over wat waardering is en wat een voldoende waardering is – omdat dit subjectieve begrippen zijn, en - omdat het afgemeten wordt aan persoonlijke ervaringen die voor iedereen anders zijn.

6. Standpunt VNG ondersteunt huidige uitvoeringspraktijk

De VNG heeft de regering gevraagd de informele hulp vanuit een PGB bij wet uit te zonderen van de Wet minimumloon (Wml). Dit zou de uitvoering voor gemeenten eenvoudiger maken, de bestaande werkwijze zou gehandhaafd blijven, het PGB zou behouden blijven waarvoor het bedoeld is: inkopen van zorg. Hier heeft de regering echter niet voor gekozen.

Communicatie

De Adviesraad Sociaal Domein heeft in tweede termijn laten weten in principe tegen de invoering van de regeling te zijn. In tweede termijn, omdat zij in eerste termijn nog veel onbeantwoorde vragen hadden over de regeling en die in gesprek met de behandelend ambtenaar zijn beantwoord. Voor het uitgebracht advies wordt u verwijzen naar Bijlage 1.

Vervolg:

Het Dorpsteam gaat in gesprek met de 5 budgethouders die nu niet aan het minimumloon voldoen en zorgt voor passende oplossingen.

Financiële gevolgen en dekking

Wanneer geen gebruik wordt gemaakt van de regeling, heeft dit geen financiële consequenties.

Wanneer wel gebruik wordt gemaakt van de regeling zijn er financiële consequenties die de betaalbaarheid van het sociaal domein op de lange termijn onder druk zetten. Precieze berekeningen zijn niet te maken.

Conclusie

Na afweging van deze argumenten heeft het College besloten geen gebruik te maken van de nieuwe regeling en de huidige uitvoeringspraktijk te handhaven, met behoud van de mogelijkheid tot het bieden van maatwerk en het inkopen van zorg via een PGB. Daarbij zetten we de mantelzorgwaardering voort zoals we dat reeds kennen als een algemene voorziening voor iedereen die daar een beroep op doet.

Wij hopen u op deze wijze voldoende over dit onderwerp geïnformeerd te hebben.

College van B&W

Bijlage 1 Advies van de Adviesraad Sociaal Domein